

Seurakunnille

- Sisältää: 1. Kirkon henkilöstön palkkatietojen julkisuus 1.12.1999 alkaen
2. Henkilöstöhallinnon teemapäivät

1. Kirkon henkilöstön palkkatietojen julkisuus 1.12.1999 alkaen

1. Yleistä

Palkkatietojen julkisuutta koskeva lainsäädäntö on muuttunut. Asiaa säätelee kirkkolain 6 luvun 1 §:n 5 momentin lisäksi 1.12.199 lukien voimaan tulevat muutetut nimikirjalain 6 ja 7 § sekä uusi viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettu laki (621/1999, jäljempänä julkisuuslaki). Henkilörekistereihin sisältyvien palkkatietojen käsittelyyn ja luovuttamiseen sovelletaan myös kesäkuun alussa 1999 voimaan tullutta henkilötietolakia (523/1999).

Julkisuuslain ja henkilötietolain tavoitteet ovat osin vastakkaisia. Julkisuuslaki pyrkii edistämään viranomaistoiminnan avoimuutta ja julkisuutta, henkilötietolaki taas toteuttamaan yksityisyyden suojaa. Palkansaajaa koskevien palkkatietojen tallentamisessa, käsittelyssä ja niiden luovuttamisessa ulkopuolisille on yhtymäkohtia molempiin lakeihin ja niiden määräyksiä joudutaan soveltamaan rinnakkain. Lisäksi kirkon henkilöstön palkkatietojen julkisuutta säätelee varsinkin uudistettu nimikirjalain 7 §. Seuraavassa on selostettu pääkohtia siitä, miten seurakunnassa tulee toimia palkkatietoja koskevan lainsäädännön uudistuttua. Uudistunut lainsäädäntö on yleiskirjeen liitteenä.

Kirkkohallituksen yleiskirjeessä 24/1999 on lisäksi selostettu yksityiskohtaisesti uudistuvaa julkisuuslainsäädäntöä sekä nimikirjan pitämistä.

2. Palkkatietojen julkisuus

Joulukuun alusta 1999 kirkon henkilöstön (brutto)palkkatiedot eri palkanosineen ovat julkisia. Tämä johtuu nimikirjalain 7 §:ään tehdystä muutoksesta, jota sovelletaan seurakuntiin. Muutosta edeltänyt nimikirjalain 7 § määräsi henkilökohtaiset palkkatiedot salassa pidettäviksi. Vain viran sijoituspalkkaluokka tai palkkaryhmä ovat olleet julkisia. Hallituksen esityksessä salassapitosäännökset oli esitetty pidettäviksi ennallaan. Eduskuntakäsittelyn aikana nimikirjalain 7 § sai kuitenkin uuden muotoilun, jonka perusteella palkkatiedot ovat julkisia. Nyt muutetun nimikirjalain 7 §:n mukaan

tiedot viranhaltijalle ja työntekijälle henkilökohtaisen suorituksen perusteella tai muutoin henkilökohtaisesti määräytyneestä palkan osasta, sijoituspalkkaluokasta tai vaativuusryhmää vastaavasta palkasta taikka muusta mahdolli-

sesta palkkauksen osasta sekä palkan kokonaismäärästä ovat julkisia.

Palkkatiedot ovat siis joulukuun alusta julkisia sekä kokonaismäärältään että palkan osiltaan. Palkkatiedot ovat julkisia siitä riippumatta, onko palkkatiedot merkitty nimikirjaan vai ei. Palkkatietojen julkisuus koskee viranhaltijoiden lisäksi myös työso-pimussuhteisia työntekijöitä. Palkkauksen perustetta varten tehdyt mahdolliset arvi-oinnit työntekijöistä ovat kuitenkin salassa pidettäviä julkisuuslain 24 §:n 1 momen-tin 29 kohdan perusteella.

3. Palkkatietojen luovuttaminen

Se, että palkkatiedot ovat julkisia, ei tarkoita samalla sitä, että ne pitäisi tai että niitä voitaisiin luovuttaa millä hyvänsä pyydetyllä tavalla tai mihin tarkoitukseen tahansa. Vaikka palkkatiedot ovat julkisia, niiden antamisessa joudutaan noudattamaan jul-kisuuslain lisäksi henkilötietolakia. Tämä johtuu siitä, että palkkatiedot nimikirjalain 7 §:n muutoksen perusteella ovat tulleet vastoin alkuperäisen hallituksen esityksen tarkoitusta julkisiksi tiedoiksi. Tällöin joudutaan palkkatietojen luovuttamisessa noudattamaan yhtä aikaa toisaalta julkisuuslain avoimuustavoitetta ja toisaalta hen-kilötietolain salassapitomääräyksiä, koska palkkatiedot ovat lähes poikkeuksetta henkilörekisterissä.

Yleissääntönä on, että tietoja ei tarvitse antaa muista kuin olemassa olevista asiakir-joista tai rekistereistä. Kyselyjen vuoksi ei siis tarvitse tehdä uusia selvityksiä. Jos asiakirja tai rekisteri sisältää sekä julkista tietoa (palkkatiedot) että salassa pidettä-vää tietoa (esim. henkilötunnus), vain julkinen osa tiedosta voidaan antaa nähtäväksi tai luovuttaa pyytäjälle. Tämä saattaa edellyttää tietojen poimimista erilliselle tulos-teelle tai tallenteelle tai salassa pidettävän tiedon peittämistä asiakirjaa näytettäessä (ks. myös kohta 3.2.).

3.1. Tiedon pyytäminen

Pyyntö saada tieto viranomaisen asiakirjan sisällöstä on yksilöitävä riittävästi, jotta tiedetään, mitä asiakirjoja pyyntö koskee (julkisuuslaki 13 § 1 mom.). Toisaalta tie-don pyytäjää on avustettava yksilöimään asiakirja, josta hän haluaa tiedon.

Pyytäjän ei lähtökohtaisesti tarvitse selvittää henkilöllisyyttään eikä perustella pyyn-töään. Kuitenkin tämän julkisuuslain määräyksen rinnalla joudutaan ottamaan huo-mioon henkilötietolaista nousevia periaatteita. Tiedustelupyyntö on perusteltava sil-loin, kun tietoa pyydetään henkilörekisteristä. Palkkatiedot ovat käytännössä lähes aina osana henkilörekisteriä (henkilörekisterin määritelmä on henkilötietolain 3 §:ssä). Julkisuuslain 13 § 2 momentin mukaan palkkatietojen pyytäjän on ilmoitet-tava tietojen käyttötarkoitus sekä muut tietojen luovuttamisen edellytysten selvittä-miseksi tarpeelliset seikat varsinkin silloin, jos tietoa pyydetään kopiona, tulosteena tai sähköisessä muodossa.

3.2. Tiedon antaminen

Palkkatietojen antamisessa on ratkaistava kaksi seikkaa: ensinnäkin se, keille julki-nen palkkatieto voidaan antaa ja toiseksi se, millä tavalla tai millä välineellä tieto luovutetaan. Vaikka palkkatieto olisi sinänsä luovutettavissa, on ratkaistava missä muodossa se voidaan luovuttaa: antamalla tieto nähtäväksi, kopiona, sähköisenä tal-

lenteena jne. Luovuttamiskynnys on korkeampi, jos tietoa ei anneta vain nähtäväksi vaan siitä annetaan kopioita tai se luovutetaan sähköisenä tallenteena. Tiedon antamista ja antamisen muotoa säätelee julkisuuslain 13 §:n 2 momentti ja 16 § sekä henkilötietolaissa mm. 2 §:n 3-5 momentti ja 8 §.

Julkisuuslain lähtökohtana on, että viranomaiselta pyydytetyt tiedot annetaan, jollei muuta ole säädetty. Julkisuuslain 16 § 1 momentin mukaan pyydetty tieto annetaan suullisesti tai antamalla **asiakirja** viranomaisen luona nähtäväksi tai jäljennettäväksi tai kuunneltavaksi tai antamalla siitä kopio tai tuloste. Tässä tarkoitetaan yksittäistä asiakirjaa, ei kokonaista henkilörekisteriä tai rekisteriin kuuluvaa osaa, joka koskee yksittäisen henkilön tietoja. Tieto yksittäisen asiakirjan julkisesta sisällöstä on annettava pyydettyssä muodossa, jollei se asiakirjan kopioinnin vaikeuden tai muun niihin verrattavan syyn vuoksi aiheuta kohtuutonta haittaa virkatoiminnalle. Jos tietoja pyydetään useasta asiakirjasta, myös ne on annettava pyydettyssä muodossa, jollei pyynnön noudattaminen asiakirjojen suuren määrän tai asiakirjan kopioinnin vaikeuden tai muun niihin verrattavan syyn vuoksi aiheuta kohtuutonta haittaa virkatoiminnalle. Nähtäväksi asiakirjat on kuitenkin aina annettava julkisilta osiltaan.

Tätä yleistä velvollisuutta antaa asiakirja nähtäväksi tai siitä esim. kopioita rajoittaa kuitenkin julkisuuslain rekistereitä koskeva 13 §:n 2 momentti ja 16 §:n 2-3 momentti. Julkisuuslain 13 § 2 momentin perusteella **henkilörekisteristä** saa antaa palkkatietoja koskevan kopion tai tallenteen vain, jos tiedon pyytäjä käyttää tietoja henkilötietolain mukaisia tarkoituksia varten.

Milloin siis tiedon antaminen on henkilötietolain mukaista?

Ensinnäkin henkilötietolain 2 §:n 3 momentin mukaan tiedon luovuttamista henkilökohtaisiin tai niihin verrattaviin tavanomaisiin yksityisiin tarkoituksiin ei ole rajoitettu. Siten kuka hyvänsä yksityinen henkilö on oikeutettu saamaan nähtäväksi palkkatiedot pyytämistään henkilöistä esim. pelkästä uteliaisuudesta. Tiedot tulee siis antaa täysin "sivullisillekin". Mutta vaikka tieto on annettava nähtäväksi, on huomattava, että muunlaista tiedon antamista rajoittavat julkisuuslain 16 §:n 2-3 momentin määräykset.

Vastaavasti seurakunnassa toimivalla ammattiyhdistyksen luottamusmiehellä on oikeus saada nähtäväkseen tiedot työntekijän palkasta, kuitenkin sillä edellytyksellä, että luottamusmies on saanut asian hoitamiseksi ao. työntekijältä suostumuksen tai toimeksiannon (henkilötietolain 8 § 1 mom.). Henkilötietolain 2 §:n 4 momentin perusteella palkkatietoja voidaan luovuttaa myös tiedotusvälineille toimituksellisiin tarkoituksiin, esim. lehtijutun tekemistä varten.

Palkkatietojen antaminen henkilörekisteristä **sähköisessä muodossa** riippuu viranomaisen harkinnasta (julkisuuslaki 16 § 2 mom.). Tietojen antaminen sähköisessä muodossa ei siis ole pakollista. Jos tietoja annetaan sähköisessä muodossa, niitä saa kuitenkin antaa vain sellaiselle taholle, jolla on henkilötietojen suoja koskevien säännösten mukaan oikeus tallentaa ja käyttää henkilötietoja. Tiedon luovuttajan tulee varmistua siitä, että vastaanottava taho on oikeutettu tietojen tallentamiseen ja käyttämiseen sähköisessä muodossa. Tarvittaessa ohjeita voi tiedustella tietosuojaj-

valtuutetun toimistosta. Tiedon luovuttaminen suoramarkkinointiin ja mielipide- tai markkinatutkimuksiin edellyttää aina rekisteröidyn lupaa tai että asiasta on erikseen säädetty (julkisuuslaki 16 § 3 mom.).

Seurakunnassa palkkatiedot luovuttaa yleensä taloustoimisto. Seurakunnissa onkin syytä informoida henkilöstö ohjaamaan palkkatietoja koskevat kyselyt taloustoimistoon. Taloustoimistoissa puolestaan on syytä tarvittaessa suunnitella, miten lain edellyttämä tietojenantovelvollisuus voidaan täyttää siten, että siitä on mahdollisimman vähän haittaa varsinaisille virkatehtäville.

4. Maksun periminen tietojen luovuttamisesta

Asiakirjaan tutustuminen ja tietojen antaminen suullisesti on maksutonta. Palkkatiedoista tehdystä kopiosta, sähköisestä jäljenteestä ja teknisestä käyttöyhteyden välityksellä annetusta tiedosta sekä viranomaisen tietopalveluna antamasta tietoainekstosta voidaan periä maksu. Kirkkohallitus antaa myöhemmin tarkempia määräyksiä maksujen perimisestä.

2. Henkilöstöhallinnon teemapäivät

Huomioon otettavaksi vuoden 2000 koulutussuunnitelmia laadittaessa seuraavaa: Kirkon henkilöstökoulutus 2000 vihkoseen sisältyvän Seinäjoella järjestettävän Henkilöstöhallinnon teemapäivät -kurssin ajankohta on muuttunut. Uusi aika on 26.-27.10.2000. Kouvolassa järjestettävän kurssin ajankohta on ennallaan eli 18.-19.10.2000.

Sopimusjohtaja Risto Voipio

Lakimies

Timo von Boehm

Liitteet:

- Laki nimikirjalain muuttamisesta
- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta
- Henkilötietolaki